

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI 12

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA
LWA U THOMA (FAL)

BAMMBIRI LA U THOMA (P1)

LARA 2009

MEMORANDAMU

MARAGA: 80

Memorandamu uyu u na masiatari a 6.

KHETHEKANYO YA A: THOLOKANYONDIVHO**MBUDZISO 1**

- 1.1 Kha vhaswa (kana vhana vhatuku), ngauri ndi vhone vha anzelaho u nwela khothe madini. (2)
- 1.2 Ndi vhazwala. (1)
- 1.3 O tou nwela khothe madini. (1)
- 1.4 Vhathu vha mahayani a vha koni u bambela vhunga hu si na mabambelo avhudi ane vha gudela khao. (1)
- 1.5 Tshilimo. (1)
- 1.6 1.6.1 Hai, ho vha hu na vhaswa vhanzhi. (2)
- 1.6.2 Hai, lo vha li vhuponi ha bulasini. (2)
- 1.6.3 Ee, o vha founela vha da nga u tavhanya. (2)
- 1.7 Hu sa wanale thuso. (2)
- 1.8 Khaladzi a mme au/anga. (2)
- 1.9 • Vho rumela mugudisi wa zwa u bambela. (2)
- Vho eletshedza uri vhana vha fanela u vha na vhalindi. (2)
- 1.10 Ndi mbuno. Zwothe zwi toda madi uri zwi tshile. (2)
- 1.11 Muthu u fanela u vha na ndivho ya u bambela/madi ndi tshithu tsha ndeme vhutshiloni. (2)
- 1.12 O vha a tshi dzula Biaba. (1)
- 1.13 A zwo ngo tea ngauri ho ngo tsha rea khovhe dzine a dzi funesa. (2)
- 1.14 Ee, vho fhufhela damuni na zwiambaro uri vha mu tshidze. (2)
- 1.15 Vho vhaaisala vhukuma/vho tungufhala. (1)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO IYI YA A: 30

- Kha samari **dzo lapfesaho**, kha vha vhale vha fhirise **nga maipfi matanu**, zwi **daho nga murahu vha songo tsha zwi londa**.
- Samari dzi re pfufhi fhedzi dzi na mbuno dzothe khulwane dzine dza **todea hu songo vha na ndatiso** khadzo.
- Vhukhaki ha luambo (girama) mupeleto, zwi ga zwa u vhala): kha maraga **tharu** dza luambo kha vha tuse nga ndila i tevhelaho:
 - Vhukhaki ha 0 – 4 a hu na ndatiso.
 - Vhukhaki ha 5 – 10 kha vha tuse maraga **nthihi**.
 - Vhukhaki ha 11 – 15 kha vha tuse maraga **mbili**.
 - Vhukhaki ha 16 u ya phanda, kha vha tuse maraga **tharu**.
- Ndatiso ya musu ho tou **khouthiwa mafhungo o tou ralo** i disendeka kha maragagute dzo avhelwaho mbuno na luambo nga ndila i tevhelaho:

Arali ho khouthiwa mafhungo a 1 – 3: a hu na ndatiso

Arali ho khouthiwa mafhungo a 4 – 5: kha vha tuse maraga 1

Arali ho khouthiwa mafhungo a 6 – 7: kha vha tuse maraga 2

- Kha vha tuse maraga nthihi kha maraga dzo avhelwaho mbuno na luambo arali tshivhalo tsha maipfi tshi songo sumbedzwa, kana maipfi o vhaliwa nga ndila yo khakheaho.

KHA VHA DZHIELE NZHELE: Abriviesheni/pfufhifhadzo a dzo ngo fanela u shumiswa, fhedzi arali dzi hone kha samari, dzi fanela u vhaliwa sa tshivhalo tsha maipfi ane dza a imela.

THANGANYELO YA KHETHEKANYO IYI YA B: 10

KHETHEKANYO YA C: LUAMBO/PHENDA NA KUSHUMISELE KWA LUAMBO**MBUDZISO 3**

- 3.1 3.1.1 Mulingiwa kha newe maraga kha phindulo inwe na inwe ye a (2)
nea.
- 3.1.2 Tshivenda: Nwana uyo u do phasa **Tshivenda**. (2)
- 3.1.3 Thoho
Ndo vhona **thoho** ntha ha muri. (1)
Thoho yanga i khou rema. (1)
- 3.1.4 Vho-Mulatshawe vho vhudza kusidzana uri ku tou vha mubva. (2)
- 3.1.5 "... vhane vha vha thohoyatshikolo itsho tsha Malazwivhisi." (2)
- 3.2 3.2.1 Ndi mufhindulano/nyambedzano. Vhathu vhavhili (kana (2)
vhanzhi) vha tou amba maipfi vho livhana.
- 3.2.2 Vha sumbedza vha songo vha tolela musi vho farwa/U sa amba (1)
nga havho na nwana wavho musi vho farwa.
- 3.2.3 O vha a tshi khou disola nga ndila ye a ambisa ngayo navho. (1)
- 3.2.4 Thama/khonani: Ndo tangana na **khonani/Thama** yanga ya (2)
mbiluni.
- 3.2.5 Lisadzi: **Lisadzi** lo hwala tshigubu tsha madi. (2)
- 3.2.6 Vha tshi khou rothisa mitodzi/Vha tshi vhidzelela uri khotsi a (1)
nwananga vhathu...
- 3.2.7 A tho ngo vhuya. (1)
- 3.3 3.3.1 Tshifanyiso tshi na muthu o faraho tshedza ngeno Vho-Tshedza (2)
vho disa tshedza vhathuni.
- 3.3.2 **Swiswi** lo tou nzwii. (2)
- 3.3.3 Na seli ha malwanzhe vhaambi vha ri u vhuya hone. (1)
- 3.3.4 Muvhunduni: Vha do swika **muvhunduni** wa hashu.
Seli: O wela **seli** nga matsheloni. (2)
(Lithihi la ayo o newaho)
- 3.3.5 U ita zwine zwa fana na zwa khotsi awe kokotolo. (2)
- 3.3.6 Vhana vha ano maduvha vha funa **pfunzo**. (1)

- 3.4 3.4.1 Ndi MAGALAGALA HOLIDAY RESORT, ngauri yo riwalwa nga maledere mahulwane. (2)
- 3.4.2 • U endedza nga gariki.
• U dzudzanya minyanya.
• U nekedza mitambo ya vhomutuku.
(Zwivhili fhedzi) (2)
- 3.4.3 • Nga u tou founela.
• Nga imeili.
• Nga u tou ya.
(Zwivhili fhedzi) (2)
- 3.4.4 Mafhungo haya a nga kula nungo dza vhathu. Ndi ngazwo ho shumiswa fonto thukhu uri zwi si kokodze mato a vhataleli. (2)
- 3.4.5 Tshumel o > **tshumelo**: Khamphani iyi i na **tshumelo** i fushaho. (2)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO IYI YA C: 40

MARAGAGUTE: 80